

STUDIJA

Problemska i istorijska rasprava o ekumenizmu

Knjiga *Samočežnja hrišćanstva: Ekumenizam s ove i one strane hrišćanstva* (Akademska knjiga, Novi Sad 2021) dr Dražena Pavlice je izvrsna problemska, ali i istorijska rasprava o ekumenizmu, knjiga u kojoj se znalački, rafinirano, sistematski problematizuje jedna samosvojna sociologija ekumenizma. Još u uvodnom poglavlju ove knjige formulišu se neke polazne istraživačke hipoteze, ciljevi istraživanja i epistemološke pretpostavke autora. Temeljni cilj Pavličine studije ogleda se u teorijskom

spektive teorije o društvenim pokretima. S obzirom na predugu povest verskih isključivosti, baš vrednosni aspekt ekumenizma (npr. ideja tolerancije) u ovom razmatranju zadobija poseban značaj. Budući da se ekumenizam u svetskim okvirima već izvesno vreme nalazi u krizi, Pavlica je nastojao da utvrdi koje su to teološke pretpostavke, ali i istorijski uslovi doprineli takvom stanju. Da li je do uzmicanja ekumenizma došlo prevashodno zbog toga što je pripadajuća teologija dospela u čorsokak? Ili je eku-

menizam, pak, samo jedna od kolateralnih žrtava postmodernog raskida s metanarativima? Zaključani konfesionalni identiteti, smatra Pavlica, nipošto ne idu na ruku ekumenističkim tendencijama. S druge strane, autor je nastojao da ukaže i na to koji bi uslovi mogli voditi eventualnom preporodu tog crkvenog pokreta.

Pavlica je temi ekumenizma pristupio na vrlo temeljan i samosvojan način i za to je bio nepohodan jedan specifičan, unikatni jezik koji vidljivo prožima tekst ove knjige. Sam autor je pouzdan, odmeren i suptilan u svojim hermeneutičkim analizama i interpretacijama, a za tako nešto je, pak, potrebna zamašna erudicija i imaginacija. Otuda i ova knjiga iziskuje intelektualni napor u čitanju, jedan duboki gaz, ali će takav čitalački napor, sasvim sigurno, biti višestruko nagrađen. Jer Pavlica je originalan, maštovit, inspirativan sociolog i religiozolog, kako po svojim teorijskim pretpostavkama i metodološkim načelima, tako i u konkretnoj analizi i tumačenju predstavljene građe o ekumenizmu. S obzirom na sociološki sklop ove knjige, neposredniju korist od njenog čitanja i tumačenja imaće, svakako, istraživači u oblasti sociologije religije, sociologije društvenih pokreta i istorije društvenih teorija. Ali ova studija bi, bar posredno, trebalo da pruži podsticaj i filozofiji, sociokulturnoj antropologiji, teologiji. Kad je, pak, reč o crkvama i verskim zajednicama u postjugoslovenskim zemljama, koje su svojevrsni ogledni primer za praktično ekumenističko delovanje, ovakva tema zadobija na značaju i na jednom širem društvenom i istorijskom planu.

Milan Vukomanović

Dražena Pavlica
SAMOČEŽNJA
HRIŠĆANSTVA
Ekumenizam s ove i one strane hrišćanstva

i saznanom obogaćivanju sociologije ekumenizma. Njegovo istraživanje se, s druge strane, naslanja i na multidisciplinarnost, multiperspektivnost u teorijskom pristupu koji obuhvata istoriju ideja, filozofsku i teološku antropologiju, kao i kritiku ideologije. Na širem istorijskom, ali i na teorijskom planu, ispitivan je tu odnos tri hrišćanske konfesije - protestantizma, rimokatolicizma i pravoslavlja prema ekumenizmu. Kako to da se ekumenizam javio baš u okvirima protestantizma? Zašto je *Drugi vatikanski sabor* bio istorijska prekretnica kad je reč o odnosu rimokatolicanstva prema ekumenizmu? U ovoj knjizi je, najzad, osvetljen i dosledni antiekumenistički naboj ne malog dela pravoslavnog sveštenstva i samih vernika.

Opisani autorski pristup podrazumevao je ispitivanje teoloških načela i ekumenskog potencijala protestantizma, rimokatolicizma i pravoslavlja, osvetljenih i iz per-

PERIODIKA

Nova misao, 45. put

Kao i svaki broj časopisa za savremenu kulturu Vojvodine *Nova misao*, i novi, 45. po redu, otvara uvodni tekst glavnog urednika Mirka Sebića. Sada je to *Traktat o nepisanju*. Kad su Sebićevi uvodnici u pitanju, čitaoci već znaju, reč je o esejiističkim beleškama koje upravo predstavljaju prenesene utiske, baš kao što sam Sebić citira Pesou da „nijedan utisak ne možemo preneti ukoliko ga ne učinimo književnim“. A uvodnici u *Novu misao* već su godinama upravo to, biseri utisaka koje pisac uspeva da prenese čitaocima jer „učinim ih književnim“.

Književnica Zdenka Valent Belić - aktuelna dobitnica priznanja *Medalja kulture za interkulturalnost i multikulturalnost* koje dodeljuje Kulturni centar Vojvodine *Miloš Crnjanski* (izdavač časopisa *Nova misao*), razgovarala je sa Etelom Farkaš, slovačkom filozofkinjom i spisateljicom. Farkaš ističe da joj je pisanje važno jer je ono „prilika za dublju refleksiju spoljašnjih događaja, ali i autorefleksiju, za razgovor sa samom sobom u kom tražim odgovore na brojna aktuelna pitanja koja imaju veze sa životom savremenog čoveka, ali i za vanvremenska pitanja o ljudskoj egzistenciji“. U tekstu *Crossover dva Amadeusa*, muzikolog Adrian Kranjčević analizira koncert održan u okviru 5. NEO Festa, neklasičnog festivala klasične muzike, u kojem je posebnu pažnju posvetio autorskom projektu Ramba Amadeusa koji je premijerno izveden na tom koncertu. Radi se o postmodernoj operi-pasiji *Pasija po Stelli* o klimatskim promenama i sunovratu čovečanstva u doba konzumerizma i liberalnog post-kapitalizma „posmatrano iz ugla jedne morske zvezde u dubini zaliva Boke Kotorske na Jadranskom moru“.

Stalna saradnica časopisa *Nova misao*, novinarka Nataša Gvozdenović pisala je dnevnik sa 66. Sterijinog pozorja *Život je ono što biva*, a inter-

vjuisala je i glumicu Minju Peković, koja je nagrađena na ovom pozorišnom festivalu za ulogu Milje u predstavi *Kus Petlić* Aleksandra Popovića. Razgovor je, po rečima autorke, vrsta „otvorenog portreta“ koji predstavlja ovu izvanrednu glumicu *Narodnog pozorišta* u Subotici, a koja je za istu ulogu dobila i nagradu *Zoran Radmilović*. U broju je predstavljen i rad umetnika Andreja Tišme kroz razgovor koji je sa njim vodio Milan Đorđević. *Homo ludens i ringišpil* tekst je Gorana Jureše o fragmentarnosti u radu Brusa Naumana, a od prevedenih tekstova, u novom broju *Nove misli* je tekst *Hegelova budućnost* francuske filozofkinje Katrin Malabu. Takođe, u ovom broju je još jedan tekst posvećen njoj, a to je Sebićev tekst o njenoj knjizi *Izbrisano uživanje*.

Pored tekstova o novim knjigama Milana Micića, Davida Albaharija i Žarka Radakovića, tu je i osvrt na 16. Filmski festival *Slobodna zona* iz pera Dejana Petrovića, kao i intervju sa Mikom Harvijem, osnivačem kulturnih bendova *The Birthday Party* i *Nick Cave and the Bad Seeds* koji je uradila Radmila Đurica. Ovaj broj časopisa završava se sa putopisnim esejom Darka Veselinovića o dva albanska gradomuzeja, Berat i Đirokastra, iz kojeg možemo saznati da „balkanski gradovi imaju svoje tajne“. Čitaoci mogu saznati da su upravo u Đirokasti rođena dvojica najpoznatijih Albanaca 20. veka - diktator Enver Hodža i proslavljeni pisac Ismail Kadare, koji je u svojim alegorijskim romanima za temu imao upravo stranputice totalitarizma.

G. Nonin

Krcati trobroj

Novi trobroj (12/13/14) časopisa za kulturu *Srpska misao* (u izdanju Književnog društva *Sveti Sava* i IK *NNK Internacional*), čije stranice ulepšava svojevrsna izložba slika Ratka Lalića, sada već tradicionalno, okuplja značajne autore sa ovih prostora. Od uvodnika glavne i odgovorne urednice Dušice Milanović, koja se pita *Ko je junak našeg doba*, preko teksta Ljubivoja Ršumovića o Novaku Đokoviću, do Darka Tanaskovića koji se bavi analizom kome smeta *srpski svet...* časopis je krcat mislima priznatih autora.

Posle *Farmagedona - deo četvrti* Marka Krstića, sledi esej o realnosti kulturnog samoporicanja iz pera Bojana Jovanovića, dok je Slobodan Reljić inspirisan temom kako političari i tajne službe upravljaju nemačkim masovnim medijima. Nisu samo mediji u raljama manipulacije, i na polju muzike stvorene su forme koje su je gurnule u ralje globalizacije, a o tom fenomenu piše Stefan Cvetković. O odnosu filologa i svetinje jezika piše Bogoljub Šijaković. Uz blok poezije koji predvodi Matija Bečković, Jana Aleksić promišlja o iskušenjima i opomenama pesničkog stanovanja, a o svojim kroz pogled drugoga piše Muharem Bazdulj. Aleksa Đilas deli sa čitaocem sećanje na krupnog crnog mačka iz detinjstva, i zašto je baš taj mačak zaslužio da bude opisan u literaturi. Šta spaja Branka Miljkovića, Ufea Hardera i lajkovanje može se saznati u tekstu pesnika Bratislava R. Milanovića. Dragac Hamović podseća na Slobodana Jovanovića koji predstavlja obrazac srpskog kulturnog čoveka, a Petar Zec na Radoja Domanovića i na satiru koju živimo. Boris Hlebec istražuje *vinčanicu*, koja nije pismo u bukvalnom smislu, ali je predstavljala osnovu za nastanak većine svetskih pisama, direktno ili indirektno.

Da li vlast zaista opija kao rujno vino saznaje se u tekstu Aleksandra Gajovića. Akademik Dušica Lečić Toševski je i izuzetan prevodilac dela Horhea Luisa Borhesa - izabrani prevodi su pravo literarno uživanje. Sto godina od rođenja Dobrice Ćosića beleži Zoran Avramović, a o Ćosiću i njegovom delu dodatno u novom nastavku *Razgovora između oca i ćerke*, kako je zabeležila Ana Ćosić Vukić... K. N. D.

